

Frivillighed i Randers Nordby

- kortlægning af de frivilliges samarbejde med den boligsociale indsats

Indhold

Forord	3
Baggrund for projekt <i>Frivillighed på tværs</i>	4
Forandringsteorien bag <i>Frivillighed på tværs</i>	4
Opsamling på projektets aktiviteter og resultater	6
Inddragelse af frivillige	6
Aktiviteter gennemført med hjælp fra frivillige	6
Metodemæssige overvejelser	9
Kortlægning og rekruttering	9
Motivering af frivillige	11
Effekter af den frivillige indsats... ..	13
Den sociale sammenhængskraft i Randers Nordby	13
Kompetenceløft og brud på social isolation via empowerment	14
Samarbejdet med de frivillige i fremtiden.....	15

Forord

I perioden juni 2013 til december 2014 har Bysekretariatet i Randers Nordby varetaget projekt "Frivillighed på tværs". Et projekt, som Bysekretariatet blev bevilget midler til i sommeren 2013 af Social og Integrationsministeriet.

Bysekretariatet er etableret i et samarbejde mellem Randers kommune og de almene boligorganisationer med det formål at varetage koordinering og udførelse af det boligsociale arbejde. Bysekretariatet er beliggende i Randers Nordby, hvori der er tre almene boligområder, hvor beboersammensætningen er skæv i forhold til resten af Randers. Det er områderne Glarbjergvejområdet, Vangdalen og Jennumparken. Områdernes beboersammensætning er kendetegnet ved mange med anden etnisk baggrund end dansk (ca. 30 %), ca. 60 % af den voksne befolkning er udenfor arbejdsmarkedet og der er en lav uddannelsesgrad.

Nærværende evaluering er udarbejdet med henblik på at belyse projektets procesforløb og dermed de resultater, det har givet anledning til. Evalueringen har dog også det sigte at samle op på den tilgang Bysekretariatet har til samarbejdet med de frivillige. Det forventes derfor, at evalueringen kan bidrage med viden, som den boligsociale indsats fremover kan forankre i den metodiske redskabskasse, som anvendes i det boligsociale arbejde særligt i forhold til samarbejdet med frivillige.

Opbygningen af evalueringen vil være i tre dele:

- Baggrunden for projekt *Frivillighed på tværs*
- Opsamling på projektets aktiviteter
- Effekter og forankring

Rapporten er udarbejdet af projektleder Anne-Lene S. Wähling. Frivilligkoordinator Alma Jusic og boligsocial medarbejder Claire Nancy Nielsen har leveret viden og data til analyser og resultatfremlæggelse.

Baggrund for projekt *Frivillighed på tværs*

I Randers Nordby er der tre almene boligområder der i sin beboersammensætning adskiller sig markant fra resten af Nordbyen og Randers. Det er områderne Glarbjergvejområdet, Jenumparken og Vangdalen. De tre boligområder er generelt set karakteriseret ved lav indkomst, børnerigdom og mange enlige forsørgere. Endvidere er mange voksne uden for arbejdsmarked og mange af beboerne har en anden etnisk baggrund end dansk. Hertil viser beboerundersøgelser gennemført i hhv. 2009 og 2012 udfordringer i forhold til beboernes tryghed og trivsel i boligområderne.

For de tre boligområder er der udarbejdet en boligsocial helhedsplan. Helhedsplanen rummer en lang række aktiviteter i forhold til beskæftigelse, børn, unge og familie og sundhed. Integreret i mange af aktiviteterne indgår samarbejdet med frivillige. Hertil er et af den boligsociale helhedsplans indsatsområde beboernetværk og demokrati, hvor samarbejdet med lokale foreninger er omdrejningspunktet for flere af aktiviteterne, hvorved der er et tæt samarbejde med frivillige organiseret i forskelligartede foreninger. I 2013 blev der derfor søgt midler til projektet *Frivillighed på tværs*, som skulle styrke og samle det frivillige arbejde i boligområdet. Sigtet var bl.a. gennem styrket frivillighed at opnå:

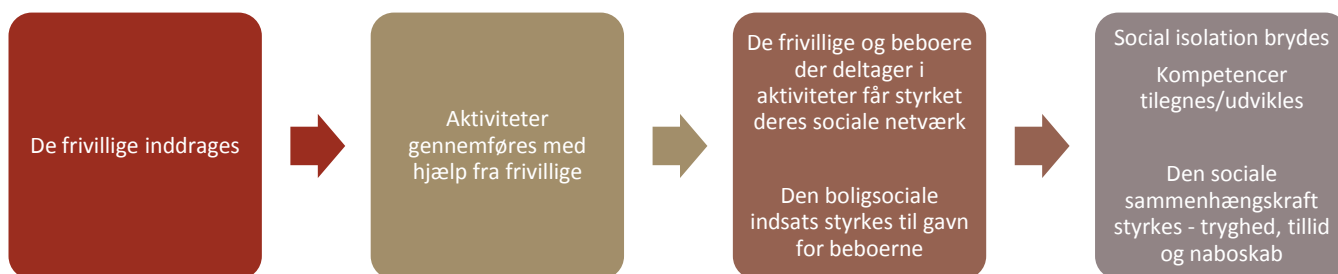
- en styrkelse af det aktive medborgerskab
- en styrkelse af beboere og frivilliges netværk og herigennem opnå et styrket naboskab

Frivillighed på tværs har i sin tilgang været et paraplyprojekt, der har samlet det frivillige arbejde i boligområdet på tværs af de boligsociale indsatsområder, og ved hjælp af frivillige har forestået aktiviteter for tre særligt udsatte målgrupper i boligområdet. Det drejer sig om udsatte småbørnsfamilier, udsatte børn og unge samt sårbare voksne (særligt førtidspensionister).

Forandringsteorien bag *Frivillighed på tværs*

Center for boligsocial udvikling udarbejdede i 2012 rapporten "Frivillige i det boligsociale arbejde"¹. I rapporten opstilles en forandringsteori, hvor antagelser om forandringer opstilles, og kan belyse såvel kortsigtede som langsigtede effekter af de frivilliges involvering.

Forandringsteorien består af 4 trin, og er i nedenstående figur overført til projekt *Frivillighed på tværs*.

¹ Rapporten "Frivillige i det boligsociale arbejde" kan hentes på CFBU's hjemmeside <http://www.cfbu.dk/udgivelser/frivillige-i-det-boligsociale-arbejde>

Trin 1 og 2 er kendetegnet ved at være aktivitets- og handlingsorienterede processer. Trin 3 præciserer de forventede kortsigtede effekter og trin 4 er et udtryk for projektets bagvedliggende grundlæggende antagelse om de mere langsigtede effekter. I ovenstående model er der for trin 3 og 4 defineret to spor. Det individuelle spor, hvor beboerne og de frivillige får styrket deres netværk, hvorved social isolation nedbrydes og der sker et kompetenceløft for den enkelte. Der er dog også det kollektive spor, hvor den kortsigtede effekt er, at den boligsociale indsats styrkes til gavn for beboerne. Den langsigtede forventede effekt af projekt *Frivillighed på tværs* er at styrke den sociale sammenhængskraft.

Begrebet social sammenhængskraft kan i en boligsocial kontekst *"...forstås som mængden af sociale netværk, normer og tillid i boligområdet."*² Begrebet er derfor anvendeligt, når vi ønsker at afprøve vores antagelser om, at de aktiviteter og handlinger vi gør, giver anledning til de forventede forandringer.

Kernebegreber for forandringsteorien er empowerment og social kapital. Empowerment handler om beboernes ejerskab til det der sker i boligområdet, og det udbytte den enkelte beboer og den enkelte frivillige oplever. Social kapital handler om tillid og tryghed beboerne i mellem, og som er væsentligt i forhold til tanken om at løfte de udsatte boligområder. De to begreber vil være omdrejningspunkt for rapportens sidste tredjedel, hvor effekter og forandringer vil belyses nærmere.

---

² CFBU: "Frivillige i det boligsociale arbejde", 2012. s. 11.

Opsamling på projektets aktiviteter og resultater

I projektbeskrivelsen var beskrevet en række konkrete aktiviteter og som særligt vedrører trin 1 og 2 i forandringsteorien. I det følgende, vil disse aktivitets- og handlingsorienterede processer belyses nærmere.

Inddragelse af frivillige

Udgangspunktet for at formålet med projektet kan indfries er, at de frivillige inddrages. I den boligsociale indsats i Randers Nordby har samarbejdet med de frivillige altid været centralt, men der har ikke været en tværgående indsats, hvor der er blevet arbejdet med rekruttering og motivering af frivillige på tværs af boligområder, indsatsområder mv. Trin 1 – inddragelse af frivillige – har derfor handlet om, at via ansættelsen af en frivilligkoordinator at få kortlagt frivilligheden i de tre boligområder og styrke inddragelsen og rekrutteringen af nye frivillige.

Frivilligkoordinatorens opgaver har derfor været koordinering af det frivillige arbejde, rekruttering af nye frivillige, motivering af eksisterende frivillige, udarbejdelse af en frivilligdatabase og være tovholder for forskellige aktiviteter. Særligt frivilligdatabase har været en opgave der har været fokus på, da kortlægningen af frivillige og de frivilligopgaver der er, styrker de frivilliges bidrag til den boligsociale indsats. Ved projektets ophør var der mere end 100 frivillige registreret i frivilligdatabase.

Aktiviteter gennemført med hjælp fra frivillige

I projektbeskrivelsen var beskrevet en række konkrete aktiviteter der skulle iværksættes bl.a. med hjælp fra frivillige, men også med det sigte at etablere kontakt til nye frivillige. I det følgende vil der samles op på disse aktiviteter.

Arrangementer og udflugter for småbørnsfamilier

Aktiviteter for småbørnsfamilier blev afholdt i Nordbyens babycafe, som er et fast ugentligt tilbud for alle småbørnsfamilier i Nordbyen. Der har i foråret og efteråret 2013-2014 været afholdt i alt 23 temaarrangementer i babycaféen, hvor der har været forskellige undervisere fra kommunalt og internt regi. Temaerne har fx været børn og sygdom, vægttab efter fødsel, instruktion i babymassage, undervisning i førstehjælp til børn, besøg fra biblioteket m.m. Desuden blev der arrangeret 2 udflugter, hvor der har været omkring 60 deltagere. Temaundervisningen er først og fremmest blevet afviklet af de boligsociale medarbejdere eller af andre fagpersoner, dog har de frivillige deltaget i forhold til praktiske opgaver såsom at dække op med kaffe. Hertil har de frivillige været uundværlige på udflugter. Det er desuden via babycafeen, at det er lykket frivilligkoordinator at få etableret kontakt til nye frivillige.

Åben Café – et tilbud for sårbare voksne

Åben Cafe er et tilbud for sårbare voksne. Cafeen har holdt åbent to gange om ugen, og er primært brugt for det sociale samvær. Cafeens brugere var i begyndelsen udelukkende brugere, men tog med tiden et større ansvar for de praktiske opgaver. Der har i foråret 2014 været afholdt en kulturel udflugt for deltagerne i åben cafe, hvor 8 personer deltog, og til julefrokosten i november 2014 deltog der 10 personer. Fælles for brugerne har været, at de er hjemmegående voksne, primært førtidspensionister, der har brug for et større socialt netværk.

Ugentlige aktiviteter

De faste ugentlige aktiviteter omfatter skakklub og basket. Skakklubben blev drevet i samarbejde med Dansk Skoleskak med ca. 20 børn og unge, der ugentligt er kommet til aktiviteten. Brugere har været mellem 12-15 år og af blandet etnisk baggrund. I løbet af projektperioden blev der tilknyttet tre frivillige voksne til skakklubben. Mht. basket blev der oprettet et mindre pigehold mellem 4-10 piger.

I samarbejde med Bysekretariatets aktivitetsmedarbejder blev der afholdt fodbold for drenge en gang ugentlig. Der har deltaget omkring 20 drenge, og der har i projektperioden været tilknyttet to forskellige frivillige til aktiviteten.

udover ovenstående aktiviteter, hvor frivilligkoordinator deltog i afviklingen af aktiviteterne, har en frivillig tilbudt guitarundervisning en gang ugentligt i sit eget hjem. Det var en frivillig der oprindeligt blev skabt kontakt til via babycafeen, og som i løbet af projektperioden blev motiveret for at undervise.

IT- café

Computerundervisning er en aktivitet, hvor frivilligkoordinator har deltaget pga. rekruttering af frivillige, og opbygning af relationer til beboerne.

Ferieaktiviteter for børn og unge

Der har i sommerferien 2014 været samarbejde med projekt foreningsmentor om en fodboldskole i Glarbjergvejområdet. En aktivitet, der var stor opbakning til blandt områdets unge, og hvor der deltog 24 unge over de to dage, som aktiviteten varede. Udover det blev der i sommerferien afholdt skakarrangement og basketball i alle tre boligområder. Efterårsferieaktiviteter har omfattet skak og fodboldskole for piger.

I samarbejde med Bysekretariatet er der afholdt Mens health day. Det skete i samarbejde med Sundhedscenter. Her deltog 6 drenge som frivillige, og lavede mad til fællesspisning for alle områdets beboere.

Frivilligfest

Der blev afholdt en fest for frivillige. Formålet med arrangementet var at hylde og anerkende de frivillige som Bysekretariatet er i kontakt med både i forhold til det lokale foreningsliv og i forhold til de opgaver, de løfter for Bysekretariatet. Arrangementet var en stor succes, hvor mere end 30 frivillige mødte hinanden og blev bekendte med hinandens arbejde. Ved festen deltog både de frivillige, der har frivilligopgaver af mere strategisk og koordinerende karakter, og de frivillige der bidrager med at finde service frem til fællesspisninger.

De mange forskellige aktiviteter i projektet har haft en bred appel til beboerne og de tre målgrupper: sårbare voksne, børnefamilier samt børn og unge.

I forhold til antal brugere i projektet, er der sket en opgørelse ud fra to brugergrupper. Den ene er de beboere og andre der har deltaget i arrangementer og aktiviteter afviklet af frivilligkoordinatoren, og de tilknyttede frivillige. Den brugergruppe udgør i alt 258 personer. Forventningen var, at der ville have været 180 brugere i den periode projektet har været i gang, og måltal for deltagelse er derfor indfriet.

Den anden brugergruppe er de beboere og andre der gennem frivilligkoordinatorens relations- og motivationsarbejde har valgt at påtage sig frivillige opgaver. Denne brugergruppe omfatter i alt 23 frivillige. De frivillige der blev etableret kontakt til er både unge som ældre, beboere af dansk oprindelse og beboere af anden etnisk oprindelse. Dertil er der enkelte frivillige der ikke er bosat i de udsatte boligområder, men som har brugt det frivillige arbejde dels for at styrke deres kompetencer, men også lette integrationen i det danske samfund.

I det følgende afsnit vil samarbejdet med de frivillige og metodemæssige overvejelser præsenteres nærmere.

Metodemæssige overvejelser

Undervejs i projektet har der været opmærksomhed omkring, hvorledes der samarbejdes med frivillige i den boligsociale indsats og i hvilket omfang. Dertil er der gjort overvejelser i forhold til, hvordan samarbejdet kan udvikles og styrkes yderligere. Frivilligkoordinators kortlægning af frivillige og frivilligopgaver har i den henseende givet en stor viden om de frivillige i Randers Nordby. Særligt fokus i det følgende vil være på rekrutteringen og motiveringen af frivillige.

Kortlægning og rekruttering

I projekt *Frivillighed på tværs* har frivilligkoordinator haft til opgave dels at kortlægge allerede frivillige og deres kompetencer samt opbygge relationer til nye frivillige. For at kunne kortlægge de frivillige i den boligsociale indsats har frivilligkoordinator brugt flere kanaler for at opnå kontakt til de frivillige, og de potentielt frivillige.

De beboere der allerede var frivillige, fik frivilligkoordinator etableret kontakt til via samarbejdet med de boligsociale medarbejdere, samt via opsøgende kontakt til lokale foreninger såsom Bydelsmødreforeningen og Nordbyens motion. Frivilligkoordinatoren opnåede desuden kontakt til frivillige og potentielt frivillige via planlægning, udførelse og deltagelse i aktiviteter. Her er det vigtigt at nævne, at opbygningen af den personlige relation til de frivillige har været afgørende i forhold til rekrutteringen. For at kunne etablere en god relation til de frivillige har det krævet, at frivilligkoordinatoren har deltaget i aktiviteter, og mødt de frivillige i trygge rammer.

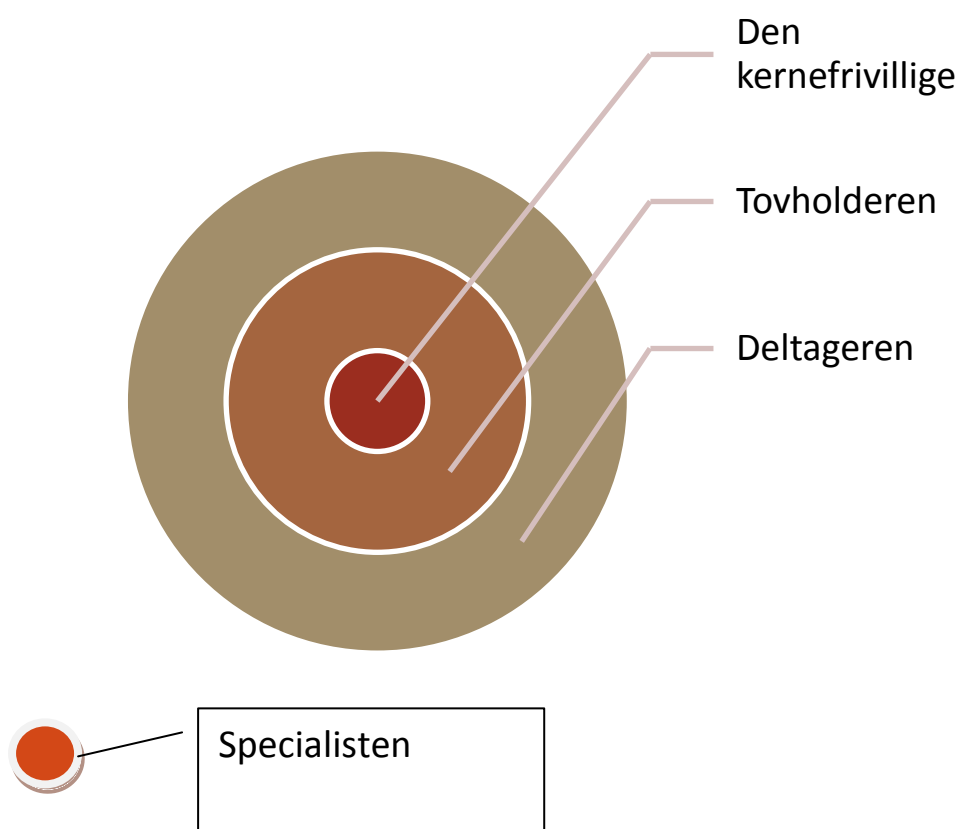
I kortlægningen af frivillige og arbejdet med at få flere til at virke som frivillige har frivilligkoordinator anvendt et spørgeskema³, som blev uddelt løbende i projekts periode til beboerne. Dataene er anvendt til opbygning af database, der kan styrke koordineringen af den frivillige indsats ved at matche frivilligopgaver og frivillige. Den systematiske registrering af frivillige har også givet anledning til præcisering af de frivilligopgaver som den boligsociale indsats rummer. Ved at præcisere opgaverne, er der skabt øget opmærksomhed på at anerkende små og store indsatser, og som vi forventer fremadrettet vil bidrage til nye og igangværende aktiviteter.

I tilgangen til de potentielt frivillige har der været opmærksomhed på, at mange forbinder frivillighed med ansvar og forpligtelse. Det har derfor været meget vigtigt for frivilligkoordinatoren, at henvende sig til de potentielt frivillige med en konkret opgave, som de kan løfte her og nu. I samarbejde med den frivillige er det så efterfølgende afdækket, om der har været lyst og interesse for at udvikle sit frivillige bidrag og kompetencer yderligere. I dette arbejde har der været en opmærksomhed på, at der er forskellige typer af frivilligopgaver, og at frivilliges deltagelse kan ansues ud fra nedenstående model "Frivillighedscirklen"⁴:

---

³ se bilag 1.

⁴ Modellen er hentet i pjecen "Frivillighedscirklen – Få flere frivillige i din afdeling" Boligkontoret Danmark.

Som det fremgår af modellen kan frivillige have forskellige opgaver, der varierer i forhold til ansvar, indflydelse, den tid der anvendes og de kompetencer man kan byde ind med. Den **kernefrivillige** er kendetegnet ved at yde mange timer, har stor indflydelse på de aktiviteter der iværksættes, men også et stort ansvar for gennemførelsen af aktiviteten. Kernefrivillige sidder ofte i forenings- og afdelingsbestyrelser eller er primus motor på aktiviteter, og har derfor ofte kompetencer i forhold til planlægning og gennemførelse af aktiviteter samt boglige færdigheder. I det boligsociale felt ser vi ofte, at det især er kompetencer i forhold til aktiviteter, at de kernefrivillige er i besiddelse af.

Tovholderen er oftest en beboer der varetager aktivitetsorienterede opgaver. Det er en frivillig der lægger forholdsvist mange timer. Nogle gange kun i korte perioder. Tovholderen påtager sig et mindre ansvar, og har derved også mindre organisatorisk indflydelse end den kernefrivillige. **Deltageren** har kun lidt ansvar og indflydelse, og yder kun frivilligtid, når aktiviteten finder sted. **Specialisten** påtager sig kun korttidsopgaver/enkeltstående opgaver, og er ofte i besiddelse af en specifik viden, der kan anvendes ved opgaveløsningen.

I den boligsociale i Randers Nordby møder vi alle typer af frivilligopgaver og frivillige. Vi ser dog også, at der er visse begrænsninger omkring nogle af vores frivilliges kompetencer. Mange af de frivillige fra de udsatte boligområder, som vi møder i det daglige har særlige udfordringer. Det kan være fysiske, psykiske, kompetencemæssige og/eller kulturelle udfordringer. Det betyder, at der i højere grad er behov for støtte ved koordinering og iværksættelse af aktiviteter. Det er et særligt vilkår i den boligsociale indsats, og som forstærkes af, at mange af de frivillige aldrig har haft eller kun i svag grad har haft en tilknytning til

arbejdsmarkedet og et generelt lavt uddannelsesniveau⁵. De frivillige, der har flest ressourcer til at gennemføre de aktiviteter de sætter sig for, har ofte en god tilknytning til arbejdsmarkedet samt en god fysisk og psykisk tilstand. Det betyder dog ikke, at frivillighed i et udsat boligområde har en ringere værdi. Værdien skal måske i stedet findes i det, som det gør for området. Altså de kollektive fordele de giver i forhold til en styrkelse af det gode naboskab og sammenhængskraften i boligområdet.

Motivering af frivillige

Motivering og fastholdelse af eksisterende frivillige, er væsentligt elementer i arbejdet med frivillige. Der findes en del litteratur til belysning af frivilligtyper og motivation. Nedenstående er et eksempel på forskellige typer af frivillige og deres motiv for at yde en frivillig indsats⁶:

Frivilligtype	Det primære motiv
Den sociale	Socialt engagement og fællesskabet
Lederen	Placering i hierarkiet, indflydelse
Den altruistiske	Gøre noget for andre
Den ambitiøse	Kompetenceopbygning, at få noget på CV'et
Materialisten	Materiel kompensation/belønning
Den identitetssøgende	Selvprofilering og statusmarkering
Den interessebetonede	Interesse i sagen eller aktiviteterne i organisationen

Som det fremgår af ovenstående er der forskellige motiver for at yde en frivillig indsats, og det er ud fra denne viden, at rekruttering, motivering og fastholdelse af frivillige kan anskues. Dertil er det værd at bemærke, at det er vores erfaring, at ofte har man som frivillig præference for en af typerne, men andre motiver kan også gøre sig gældende. Det vil sige, at man godt kan være drevet af, at man har lyst til at gøre noget for andre. Altså den altruistiske frivilligtype. Men man kan samtidig også have en interesse i sagen. Altså som frivilligtype at være den interessebetonede. Hvilken frivilligtype man er, har tæt sammenhæng med ens personlighed, og de relationer man indgår i.

Der er forskellige overvejelser, man kan gøre sig, og det er vigtigt som frivilligkoordinator at have forståelse for, at der er forskellige måder, man kan samarbejde med de frivillige. I den boligsociale indsats opereres der med alle typer af frivillige⁷, men måske har der ikke været en bevidsthed om, at de frivillige motiveres af noget forskelligt. At have en opmærksomhed omkring hvilke typer af frivillige man er i kontakt med, kan være positivt befordrende for samarbejdet med de forskellige frivillige og styrke de frivilliges indsats i det boligsociale arbejde, og vil i højere grad efter dette projekt være en opmærksomhed, når vi møder de frivillige. Det er ofte også her kimen til konflikter mellem de frivillige kan findes. Når man motiveres af

⁵ I 2012 udgav ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter en rapport, hvori det fremgår, at der er en positiv sammenhæng mellem uddannelse og deltagelse i frivilligt arbejde. Jo højere uddannelse jo større tendens til deltagelse i frivilligt arbejde. "Fornyelse med frivillige hænder: En frivillighedsmodel tager form", Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, 2012.

⁶ <http://www.frivillighed.dk/Webnodes/da/Web/Public/Publikationer/Frivilligfronten/Motivation+og+frivillighed+g%E5r+h%E5nd+i+h%E5nd>

⁷ Dog i mindre grad materialisten, da der er mange frivillige, men ikke muligheder for økonomisk kompensation.

forskellige årsager, kan det nogle gange være svært at tage andres perspektiv på en sag til sig, hvilket er medvirkende til at skabe konflikter.

Effekter af den frivillige indsats...

Som redegjort for indledningsvist lægger der bag projekt *Frivillighed på tværs* antagelser om hhv. kortsigtede og langsigtede effekter af indsatsen. Som det fremgår af forandringsteorien for projektet er der to spor, der er blevet fulgt. Henholdsvis det individuelle spor og det kollektive spor. Det er to spor, der er tæt forbundne, men som alligevel leder os i forskellige retninger, og derfor i det følgende behandles adskilt. For begge spor er *empowerment* og *social kapital* kernebegreber i vores forståelse af frivillighedens effekt.

Den sociale sammenhængskraft i Randers Nordby

De kortsigtede og langsigtede effekter vedrører henholdsvis trin 3 og trin 4 i forandringsmodellen (se s. 3). For projekt *Frivillighed på tværs* har det især handlet om, at beboere og frivillige gennem deltagelse i aktiviteter får styrket deres sociale netværk. I den forbindelse er social kapital et interessant begreb, da "...eksistensen af sociale netværk er afgørende for opbygningen af social kapital i et boligområde, og dermed grundlaget for den sociale sammenhængskraft".⁸

I den frivillige indsats handler social kapital om skabelsen af synergieffekter af relationer og netværk. Det er altså i de mellem menneskelige relationer, at der skabes en værdi udover den man skaber ved selve aktiviteten. I nærværende projekt har det indebåret, at de frivillige gennem deres bidrag med undervisning har givet beboerne i de udsatte boligområder mulighed for flere aktiviteter. Aktiviteterne har først og fremmest været interessebetonede, og derfor haft den effekt, at beboere har mødtes på tværs af sociale og kulturelle skel. Ved at mødes på tværs skabes der grobund for et øget kendskab til hinanden. Et øget kendskab kan på den lange bane være kilden til øget tryghed og tættere naboskab i de udsatte boligområder.

Robert Putnams teori om social kapital kan ydermere tilføje begreberne *bridging* og *bonding*. Ifølge Putnam kan social kapital have både en afgrænsende og en brobyggende karakter. Den afgrænsede udgave af social kapital er kendetegnet ved, at deltagerne i fællesskabet mødes og sammen skaber aktiviteter, der "*bonder*" dem. Fællesskabet/netværket er kendetegnet ved, at man har ens holdninger, etnicitet eller lignende til fælles. *Bridging* sker, når fællesskabet/netværket går på tværs af eksempelvis etnicitet, alder, interesser mv., og eksempelvis samarbejder med grupper, der ikke ligner en selv.⁹

Det er vores erfaring, at de frivillige, som vi i det boligsociale felt beskæftiger os med, ofte finder sammen i aktiviteter, der er karakteriseret ved *bonding*. Der er et aktivt foreningsliv i Nordbyen, men mange af de fællesskaber, de repræsenterer, har en tendens til at ekskludere de beboere der ikke ligner dem selv. Vi ser grupperinger af indvandrerkvinder af samme etniske oprindelse, grupperinger af etniske danskere etc., der har det tilfælles, at de tilrettelægger aktiviteter der i høj grad tilgodeser det interessefællesskab, de nu er en del af.

Men der er også mange eksempler på *bridging* i Randers Nordby. I nærværende projekt har vi bl.a. kunnet observere det, når frivillige har hjulpet til ved udflugter med babycafeen. Det er frivillige der ikke selv har små børn, men har hjulpet til, til glæde for småbørnsfamilierne. De frivilliges deltagelse formodes at styrke

⁸ CFBU: "Frivillige i det boligsociale arbejde", 2012, s. 29.

⁹ Putnam, Robert: "Bowling alone", 2000.

den sociale kapital i boligområdet, da den øger kendskabet mellem beboerne på tværs af etnicitet, alder og boligområde, og dermed kan medvirke til at styrke tillid og tryghed i boligområderne. Et andet eksempel er de mange forskellige foreningers samarbejde med Bysekretariatet. Foreninger som aktivitetsforeningen Jennumparken, Nordbyens motion og Bydelsmødrene samarbejder med Bysekretariatet om aktiviteter og/eller modtager støtte til de administrative opgaver i foreningerne. Dertil kommer, at flere af de frivillige som Bysekretariatet har kontakt til som hjælper ved arrangementer ofte også er frivillige i de lokale foreninger og afdelingsbestyrelser.

Empowerment handler i den kollektive kontekst om, at beboerne i de forskellige fællesskaber de nu er en del af, har mulighed for at tage del i boligområdets udvikling og præge den. De udøver indflydelse på det der sker i områderne, de fællesskaber der skabes og tager ejerskab. I et udsat boligområde er det vigtigt at beboerne om de deltager eller er frivillige tager del i det der sker, da det er herigennem, at den sociale sammenhængskraft styrkes.

Kompetenceløft og brud på social isolation via empowerment

Ser man ud over de effekter der kan være for boligområderne som helhed og nærmere på de kortsigtede effekter på det personlige plan, så arbejder vi ud fra en antagelse om, at deltagelse i aktiviteter og bidrag med frivillighed er medvirkende til at styrke den enkelte beboers aktive medborgerskab.

For mange beboere i de udsatte boligområder er der udfordringer i forhold til manglende kompetencer på arbejdsmarkedet, og boligområderne i Randers Nordby er kendetegnet ved, at ca. 60 % af beboerne i alderen 18-64 år er udenfor arbejdsmarkedet og er på kontanthjælp, dagpenge, fleksydelse eller lignende. Det betyder, at mange beboere er i kontakt med det offentlige, hvilket bl.a. kan afføde en oplevelse af magtesløshed, mangel på ressourcer og selvtillid samt evne til at handle på egne betingelser.¹⁰

I det boligsociale felt oplever vi, at det for de frivillige har betydning at engagere sig i foreninger og den boligsociale indsats. Og vi oplever ofte, at den enkelte opnår et styrket socialt netværk med andre frivillige og de ansatte i den boligsociale indsats. Men også får øjne op for egne ressourcer og udvikling disse.

I det individuelle perspektiv er *empowerment* både en proces og et produkt, hvor den enkelte får udviklet sin oplevelse af indflydelse på egen situation. I processen vil den enkelte ofte opleve:

- Egne ressourcer styrkes
- En styrkelse af eget selvbillede
- Evne og mod til at handle på egne vegne opbygges¹¹

Empowerment sker når ovenstående følelser udmønter sig i konkrete handlinger:

I projekt *Frivillighed på tværs* har vi oplevet frivillige, der gennem en vedvarende frivilligindsats oplever kompetenceløft. Bl.a. en kvinde der startede som frivillig instruktør i en lokal motionsforening. Som

---

¹⁰ For mere viden om empowerment i en samfundsmæssig kontekst henvises der til Stevens, Richard Lee:

”Empowerment som en tilgang i socialt arbejde” i ”At give de magtesløse magt – om demokratiet og den sociale udvikling”, red. Baumkirchner, Møller og Wissing, Socialpolitisk forlag 1999. ss. 11-23.

¹¹ Andersen Pernille m.fl.: ”Empowerment på dansk”, Dafolo forlag, 2000.

anerkendelse for sin indsats fik hun en Zumba-uddannelse, og har efterfølgende fået arbejde et andet sted, hvor hun aflønnes for at undervise, samtidig med, at hun fortsat er frivillig i den lokale forening.

En anden frivillig mødte frivilligkoordinator ved nogle aktiviteter. Hun begyndte at hjælpe lidt til ved aktiviteterne og efter noget tid valgte hun at blive fast frivillig instruktør i dans for børn. For hende var den frivillige opgave vigtig i forhold til, at hun var nytilflyttet til Danmark, og via sit frivillige arbejde har mulighed for at bruge sine kompetencer til gavn for andre samtidig med at hun styrker sin egen situation ved at øve sit dansk og få netværk i Danmark.

Samarbejdet med de frivillige i fremtiden

Som hidtil vil samarbejdet med de frivillige og de lokale foreninger være centralt i den boligsociale indsats. Den kortlægning af den frivillige indsats der er sket i forbindelse med projekt *Frivillighed på tværs* vil i den forbindelse fremover være et vigtigt redskab for Bysekretariatet.

Kortlægningen af frivillighed og opbygningen af en database vil være et redskab der anvendes, når der samarbejdes med frivillige. Databasen giver indblik i frivilligopgaver og de forskellige frivillige som Bysekretariatet er i kontakt med. Den giver ligeledes viden om, hvilke frivillige der ikke er aktive, deres præferencer for frivilligopgaver og måske skal matches med en konkret frivilligopgave. Databasen får derved flere funktioner, da den både kan medvirke til analyser af frivilligheden i Randers Nordby, men også kan bidrage som et redskab til match. Den løbende opdatering varetages af den boligsociale medarbejder der har frivillige og foreninger som kerneopgave og anvendes derfor også til at løfte de projekter, der allerede er i gang.

Projektet har desuden været en løftestang for præcisering af metoder i forbindelse med rekruttering og motivering og fastholdelse i samarbejdet med de frivillige, hvilket er vigtige at have in mente i det videre samarbejde med foreninger og frivillige. Vores overvejelse går bl.a. på, om ikke der kunne være et større fokus på den kompetenceudvikling som frivillighed rummer, og herigennem styrke fastholdelsen af de frivillige vi samarbejder med.